

Warszawa, dnia 8 czerwca 2018 r.

Poz. 10

**ZARZĄDZENIE NR 14/2018
PREZESA NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO**

z dnia 7 czerwca 2018 r.

zmieniające zarządzenie w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki

Na podstawie art. 68 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu nr 19/2016 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (Dz. Urz. NBP z 2017 r. poz. 11) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 2 w ust. 1 pkt 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6) paczce pełnej – należy przez to rozumieć 100 banknotów tej samej wartości nominalnej i tego samego rozmiaru, ułożonych w dowolnym kierunku, na które nałożona jest opaska;

7) paczce niepełnej – należy przez to rozumieć mniej niż 100 banknotów tej samej wartości nominalnej i tego samego rozmiaru, ułożonych w dowolnym kierunku, na które nałożona jest opaska;”;

2) w § 7:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przeliczanie i sortowanie oraz sprawdzanie autentyczności banknotów lub monet wykonywane jest przy użyciu urządzenia albo ręcznie, przy czym:

1) udział banknotów ręcznie przeliczonych, przesortowanych oraz sprawdzonych pod kątem autentyczności w całkowitej liczbie banknotów wszystkich wartości nominalnych, nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu, przeliczonych, przesortowanych oraz sprawdzonych pod kątem autentyczności przez dany bank, nie może przekraczać 10% w danym kwartale;

2) w przypadku przeznaczenia banknotów do urządzeń obsługiwanych przez klienta, banknoty przelicza się, sortuje oraz sprawdza autentyczność przy użyciu urządzeń obsługiwanych przez pracownika lub zespół pracowników.”;

b) w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) informują NBP o przeprowadzonych testach typów urządzeń, o których mowa w ust. 1, weryfikujących spełnianie wymogów, o których mowa w ust. 2 i 3; Informacja o testach jest udostępniona na stronie internetowej NBP;”;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2361 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 62, 106, 138, 650, 685, 723, 864, 1000 i 1075.

- 3) w § 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Paczkę pełną formuje się z banknotów:
- 1) nadających się do obiegu;
 - 2) nienadających się do obiegu;
 - 3) nienadających się do maszynowego sortowania;
 - 4) łącznie nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu.”;
- 4) w § 9 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Na banknoty nienadające się do obiegu lub łącznie banknoty nadające się do obiegu i nienadające się do obiegu, nakłada się opaskę, na której oprócz informacji, o których mowa w ust. 2, zamieszcza się dodatkowo litery „ON”.”;
- 5) § 10 otrzymuje brzmienie:
- „§ 10. 1. Wiązkę formuje się z paczek pełnych sformowanych z banknotów:
- 1) nadających się do obiegu;
 - 2) nienadających się do obiegu;
 - 3) nienadających się do maszynowego sortowania;
 - 4) łącznie nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu.
2. Półwiązkę formuje się z paczek pełnych sformowanych z banknotów nienadających się do maszynowego sortowania.
3. Półwiązkę niepełną formuje się z paczek pełnych lub paczki niepełnej sformowanych z banknotów nienadających się do maszynowego sortowania.”;
- 6) w § 11 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Pracownik formujący wiązkę, półwiązkę lub półwiązkę niepełną, zamieszcza na etykiecie, naklejonej w sposób trwały na folii, nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, datę sformowania wiązki, półwiązki lub półwiązki niepełnej, wartość nominalną banknotów, liczbę banknotów, łączną wartość banknotów znajdujących się w wiązce, półwiązce lub półwiązce niepełnej oraz podpis lub identyfikator, a w przypadku wiązki, o której mowa w § 10 ust. 1 pkt 2 i 4, dodatkowo litery „ON”.”;
- 7) § 12 otrzymuje brzmienie:
- „1. Worek przesyłkowy z banknotami formuje się dla banknotów:
- 1) nadających się do obiegu, do którego zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 5 do zarządzenia;
 - 2) nienadających się do obiegu, do którego zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 5 do zarządzenia;
 - 3) łącznie dla banknotów nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu, do którego zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 5 do zarządzenia;
 - 4) nienadających się do maszynowego sortowania, do którego zakłada się przywieszkę bez nadruku.
2. Formowanie worka przesyłkowego z banknotami polega na:
- 1) umieszczeniu w worku wiązek zawierających banknoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, tej samej wartości nominalnej, w liczbie 20 000 sztuk;
 - 2) umieszczeniu w worku wiązek, półwiązek lub półwiązek niepełnych zawierających banknoty nienadające się do maszynowego sortowania, o których mowa w ust. 1 pkt 4, tej samej lub różnej wartości nominalnej w liczbie równej lub mniejszej niż 20 000 sztuk;

3) zamknięciu i oznaczeniu worka, w sposób określony w ust. 3 i § 13.

3. Pracownik lub pracownicy odpowiadający za zawartość worka przesyłkowego z banknotami:

1) o którym mowa w ust. 2 pkt 1 – zamieszczają podpisy lub identyfikatory na przywieszce, której wzór stanowi załącznik nr 5 do zarządzenia oraz nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku i datę sformowania worka, a w przypadku worka, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, dodatkowo litery „ON”;

2) o którym mowa w ust. 2 pkt 2 – zamieszczają podpisy lub identyfikatory na przywieszce bez nadruku oraz:

a) symbol oznaczający liczbę tysięcy sztuk banknotów danej wartości nominalnej, sformowanych w wiązki lub półwiązki lub liczbę sztuk banknotów danej wartości nominalnej sformowanych w półwiązki niepełne,

b) symbol oznaczający wartość nominalną banknotów, o którym mowa w załączniku nr 5 do zarządzenia,

c) nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, datę sformowania worka oraz litery „NS”.

4. Dopuszcza się umieszczenie w worku przesyłkowym wiązek zawierających banknoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, tej samej wartości nominalnej, w liczbie 10 000 sztuk lub 5 000 sztuk, do których zakłada się przywieszkę bez nadruku, na której zamieszcza się:

1) symbol oznaczający liczbę tysięcy sztuk banknotów danej wartości nominalnej, sformowanych w wiązki;

2) symbol oznaczający wartość nominalną banknotów, o którym mowa w załączniku nr 5 do zarządzenia;

3) nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, datę sformowania worka;

4) podpisy lub identyfikatory pracowników formujących worek i odpowiadających za jego zawartość, a w przypadku worka o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, dodatkowo litery „ON”;

8) § 15 otrzymuje brzmienie:

„§ 15 Z monet:

1) nadających się do obiegu, tej samej wartości nominalnej i tej samej średnicy, formuje się rulony, pakiety, woreczki jednostkowe oraz worki zbiorcze;

2) luzem:

a) nadających się do obiegu,

b) nienadających się do obiegu,

c) łącznie nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu

– tej samej wartości nominalnej i tej samej średnicy, formuje się worki zbiorcze.”;

9) § 16 otrzymuje brzmienie:

„§ 16. Na rulonie zapakowanym w papier rulonowy, którego wzór stanowi załącznik nr 7 do zarządzenia, nie wymaga się zamieszczania daty sformowania rulonu oraz podpisu lub identyfikatora.”;

10) § 18 otrzymuje brzmienie:

„§ 18. 1. Woreczek jednostkowy z monetami formuje się dla monet nadających się do obiegu.

2. Formowanie woreczka jednostkowego z monetami polega na umieszczeniu w woreczku 500 monet nadających się do obiegu, luzem lub w rulonach, zamknięciu i oznaczeniu woreczka, w sposób określony w § 19 i 20.”;

11) w § 19 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Woreczek jednostkowy z monetami, wykonany z tkaniny, zamyka się i oznacza przez założenie i zaciśnięcie plomby samozaciskającej na fałdy woreczka, wraz z przywieszką, której wzór stanowi załącznik nr 8 do zarządzenia.”;

12) w § 20:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Woreczki jednostkowe, pakiety z monetami lub monety luzem tej samej wartości nominalnej umieszcza się w worku zbiorczym.

2. Worek zbiorczy z monetami formuje się:

- 1) dla monet nadających się do obiegu;
- 2) dla monet nienadających się do obiegu;
- 3) łącznie dla monet nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu.”;

b) w ust. 3:

– w pkt 1 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) monet luzem:

- nadających się do obiegu,
- nienadających się do obiegu,
- łącznie nadających się do obiegu i nienadających się do obiegu

– w podziale na wartości nominalne, w liczbie określonej w załączniku nr 10 do zarządzenia;”;

– w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) nienadające się do obiegu albo łącznie nadające się do obiegu i nienadające się do obiegu – zakłada się przywieszkę, której wzór stanowi załącznik nr 12 do zarządzenia, na której dodatkowo zamieszcza się litery „ON”, z tym że nie wypełnia się przywieszki w zakresie informacji dotyczącej liczby woreczków i pakietów.”;

13) w § 24 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 oraz dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Odprowadzanie banknotów i monet przez jednostki organizacyjne banków do NBP dokonywane jest w:

1) workach przesyłkowych zawierających banknoty:

- a) nienadające się do obiegu,
- b) łącznie nadające się do obiegu i nienadające się do obiegu,
- c) nienadające się do maszynowego sortowania;

2) workach zbiorczych zawierających monety luzem:

- a) nienadające się do obiegu,
- b) łącznie nadające się do obiegu i nienadające się do obiegu.

3. Dopuszcza się odprowadzanie przez jednostki organizacyjne banków do NBP:

- 1) worków przesyłkowych zawierających banknoty nadające się do obiegu;
 - 2) worków zbiorczych zawierających monety luzem nadające się do obiegu
- z tym że na przywieszkach do worków zamieszcza się dodatkowo litery „ON””;

14) w § 25 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jednostka organizacyjna banku, w przypadku opakowań sformowanych przez NBP lub producenta, może:

- 1) nie sortować banknotów;
- 2) nie przeliczać, nie sortować i nie sprawdzać autentyczności monet w rulonach i saszetkach, o ile umowy, o których mowa w § 4, tak stanowią.”;

15) w § 26 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jednostka organizacyjna banku może odprowadzać do NBP monety w podziale na wartości nominalne 1, 2 i 5 groszy, w liczbie 500 monet lub wielokrotność tej liczby, z tym że liczba ta nie może być większa niż określona w załączniku nr 10 do zarządzenia, do których zakłada się przywieszkę, o której mowa w § 20 ust. 3 pkt 2 lit. b.”;

16) § 29 otrzymuje brzmienie:

„§ 29. 1. Paczkę pełną formuje się odrębnie z banknotów nadających się do obiegu lub nienadających się do obiegu, w sposób określony w § 9 ust. 1, 2, 5 i 6.

2. Na przedniej stronie opaski, oprócz informacji, o których mowa w § 9 ust. 2, zamieszcza się dodatkowo wartość nominalną, nazwę lub numer ewidencyjny jednostki organizacyjnej banku, kod danej waluty ustalony przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną, zwaną dalej „ISO”, a w przypadku banknotów nienadających się do obiegu, dodatkowo literę „Z”.”;

17) załącznik nr 1 do zarządzenia otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego zarządzenia;

18) w załączniku nr 3 do zarządzenia:

- a) w tabeli nr 1 w lp. 1, 2 i 3 w kolumnie trzeciej w zdaniu drugim wyraz „ustalenie” zastępuje się wyrazem „identyfikację”;
- b) w tabeli nr 2 w lp. 3 w kolumnie trzeciej zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie: „Urządzenia kasjerskie z funkcją sprawdzania autentyczności lub jakości obiegowej banknotów są urządzeniami do przyjmowania i wydawania banknotów, pracującymi w obiegu zamkniętym, które weryfikują banknoty pod względem ich autentyczności lub jakości obiegowej.”;

19) w załączniku nr 4 do zarządzenia:

- a) w tabeli nr 1 w lp. 2 w kolumnie czwartej po zdaniu trzecim dodaje się zdania w brzmieniu: „Weryfikacja autentyczności może być dokonana przez pracownika lub zespół pracowników. Po uznaniu banknotów przez pracownika lub zespół pracowników za podejrzone co do autentyczności, zgodnie z obowiązującymi przepisami, banknoty niezwłocznie przekazuje się do najbliższej jednostki organizacyjnej Policji.”;
- b) w tabeli nr 2 w lp. 2 w kolumnie czwartej po zdaniu drugim dodaje się zdania w brzmieniu: „Weryfikacja autentyczności może być dokonana przez pracownika lub zespół pracowników. Po uznaniu banknotów przez pracownika lub zespół pracowników za podejrzone co do autentyczności, zgodnie z obowiązującymi przepisami, banknoty niezwłocznie przekazuje się do najbliższej jednostki organizacyjnej Policji.”;

20) uchyla się załączniki nr 6, 9 i 13 do zarządzenia.

§ 2. Dopuszcza się odprowadzanie przez jednostki organizacyjne banków do oddziałów okręgowych NBP do dnia 31 sierpnia 2018 r. monet w workach zbiorczych i banknotów w workach przesyłkowych sformowanych do dnia 30 czerwca 2018 r. zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2018 r., z wyjątkiem § 1 pkt 2 lit. a w zakresie § 7 ust. 1:

- 1) pkt 1, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.;
- 2) pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.

Załącznik do zarządzenia nr 14/2018 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 7 czerwca 2018 r. (poz. 10)

Kryteria stosowane do oceny jakości obiegowej banknotów przy użyciu urządzeń oraz sposób sprawdzania tych kryteriów

Tabela 1. Wykaz uszkodzeń mających wpływ na ocenę jakości obiegowej

Lp.	Uszkodzenie	Opis
1.	zabrudzenie	ogólne zabrudzenie całej powierzchni banknotu
2.	plama	koncentracja brudu w określonym miejscu na powierzchni banknotu
3.	napis, nadruk, rysunek	dodany rysunek, napis lub inny znak napisany bądź w jakikolwiek inny sposób naniesiony na banknot
4.	odbarwienie	odbarwienia części lub całości banknotu np. banknot uprany
5.	rozdarcie	nie wymaga wyjaśnienia
6.	dziura	nie wymaga wyjaśnienia
7.	ubytek powierzchni	banknot niekompletny; brak części banknotu wzdłuż co najmniej jednego brzegu (w odróżnieniu od banknotu dziurawego)
8.	podklejenie	części tego samego lub większej liczby banknotów sklezione taśmą, klejem lub w inny sposób
9.	zagniecenia	wielokrotne zagniecenia
10.	wiotkość	pogorszenie struktury papieru skutkujące wyraźnym brakiem sztywności
11.	zagięcia	nie wymaga wyjaśnienia
12.	zagięte rogi banknotu	nie wymaga wyjaśnienia

1. Dodatkowe informacje dotyczące kryteriów jakości obiegowej (wizerunki banknotów prezentują przykładowe rodzaje i wielkości uszkodzeń):

1) Zabrudzenie

Banknoty zabrudzone posiadają zwiększoną gęstość optyczną. Maksymalny poziom zwiększenia gęstości optycznej banknotów, w porównaniu do nowych banknotów, który pozwala na uznanie banknotów za nadające się do obiegu określa tabela 2.

Tabela 2. Poziomy gęstości optycznej dla banknotów emisji 2012 r., 2015 r. i 2016 r.*

Wartość nominalna	Maksymalny poziom zwiększenia gęstości optycznej w porównaniu do nowego banknotu	Filtr
10 zł	0,07	magenta
20 zł	0,07	magenta
50 zł	0,07	magenta
100 zł	0,07	magenta
200 zł	0,07	magenta
500 zł	0,07	magenta

* Przykładowe wizualizacje banknotów (emisji 1994 r.) nadających oraz nienadających się do obiegu ze względu na zabrudzenia, określono w części 2. Wizualizacje zabrudzeń banknotów emisji 1994 r.

Zwiększenie gęstości optycznej banknotu wyliczane jest w oparciu o wyższą z dwóch wartości średnich arytmetycznych z pomiarów wykonanych w co najmniej 4 punktach na niezadrukowanej powierzchni banknotu poza wizerunkiem znaku wodnego, oddzielnie na każdej stronie banknotu. Banknoty niespełniające powyższych wymogów nie nadają się do obiegu.

2) Plama

Banknoty z koncentracją brudu na powierzchni banknotu pokrywającą obszar większy niż $9 \text{ mm} \times 9 \text{ mm}$ na niezadrukowanej powierzchni banknotu lub większą niż $15 \text{ mm} \times 15 \text{ mm}$ na zadrukowanej powierzchni banknotu, nie nadają się do obiegu.

Emisja 1994

Emisja 2012

3) Napis, nadruk, rysunek

Sortowanie według tego kryterium (w zakresie wykrywania napisów, nadruków oraz rysunków) nie jest obowiązkowe.

4) Odbarwienie

Banknoty odbarwione w wyniku wyprania lub poddania ich działaniu agresywnych substancji chemicznych, mogą zostać wykryte przez czujniki elementów graficznych lub czujniki ultrafioletu. Tego rodzaju banknoty nie nadają się do obiegu.

Emisja 1994

Emisja 2012

5) Rozdarcie

Banknoty o rozdarcjach, które są „otwarte” i znajdują się całkowicie lub częściowo poza obszarem działania elementów urządzenia odpowiedzialnych za transport mechaniczny nie nadają się do obiegu, jeżeli rozdarcia są większe niż wskazane w tabeli 3.

Tabela 3.

Kierunek	Szerokość	Długość
Pionowy	4 mm	8 mm
Poziomy	4 mm	15 mm
Ukośny	4 mm	18 mm*

* Pomiaru dokonuje się, wyznaczając prostą od końca rozdarcia do tego brzegu banknotu, przy którym znajduje się początek rozdarcia (rzut prostokątny), a nie mierząc długość samego rozdarcia.

Emisja 1994

Emisja 2012

- 6) Dziura
Banknoty z dziurami, które znajdują się całkowicie lub częściowo poza obszarem działania elementów urządzenia odpowiedzialnych za transport mechaniczny nie nadają się do obiegu, jeżeli powierzchnia dziury jest większa niż 10 mm².

Emisja 1994

Emisja 2012

7) Ubytek powierzchni

Banknoty o długości zmniejszonej o 6 mm lub więcej lub o szerokości zmniejszonej o 5 mm lub więcej, nie nadają się do obiegu. Wszystkie pomiary odnoszą się do nominalnej długości i szerokości banknotów.

Emisja 1994

Emisja 2012

8) Podklejenie

Banknoty z taśmą klejącą zakrywającą powierzchnię o wymiarach większych niż 10 mm × 40 mm i grubszą niż 50 µm, nie nadają się do obiegu. W przypadku urządzeń nieposiadających możliwości technicznych sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe.

Emisja 1994

Emisja 2012

9) Zagniecenia

Banknoty pogniecione można zwykle rozpoznać na podstawie zmniejszonego współczynnika odbicia lub zmniejszonej sztywności papieru. Sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe.

Emisja 1994

Emisja 2012

10) Wiotkość

Banknoty o bardzo niskiej sztywności powinny być sortowane jako nienadające się do obiegu. Z uwagi na to, że wiotkość najczęściej łączy się z zabrudzeniem, banknoty te zazwyczaj są wykrywane również przez czujniki zabrudzeń. Sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe.

11) Zagięcia

Banknoty z zagięciami są wykrywane przez czujniki sprawdzające wielkość banknotu, z uwagi na ich mniejszą długość lub szerokość lub przez czujniki grubości. Ze względu na ograniczenia techniczne, za banknoty nienadające się do obiegu uznane będą jednak tylko banknoty z zagięciami spełniającymi kryteria przewidziane dla uszkodzeń, tj. zagięcia powodujące zmniejszenie długości banknotu o ponad 6 mm lub szerokości banknotu o ponad 5 mm.

Emisja 1994

Emisja 2012

12) Zagięte rogi banknotu

Banknoty z zagiętymi rogami o obszarze większym niż 220 mm² i minimalnej długości krótszej krawędzi rogu przekraczającej 15 mm, nie nadają się do obiegu.

Emisja 1994

Emisja 2012

2. Wizualizacje zabrudzeń banknotów emisji 1994 r.

W każdym zestawie wizerunków dla wartości nominalnej, banknoty 1 i 2 prezentują banknoty nadające się do obiegu, banknot 3 „graniczny” nadający się do obiegu oraz banknoty 4 i 5 nienadające się do obiegu.

Wartość nominalna 10 zł

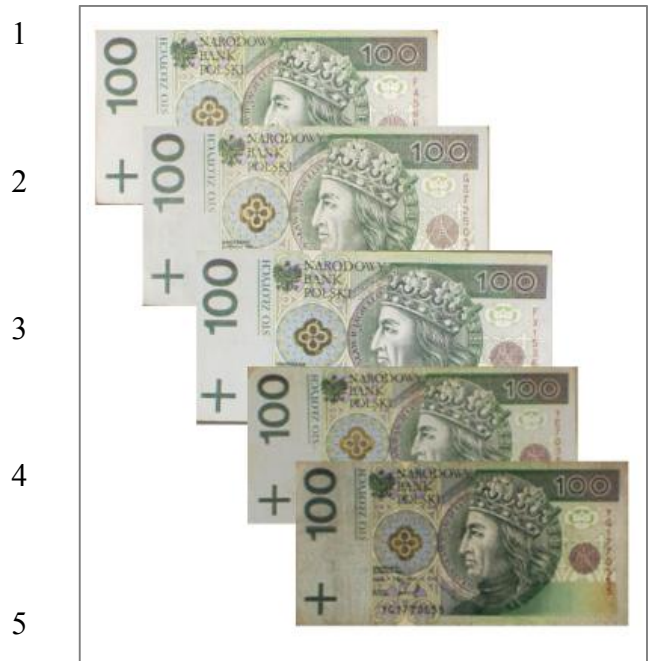
Wartość nominalna 20 zł

Wartość nominalna 50 zł

Wartość nominalna 100 zł

Wartość nominalna 200 zł

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

3. Wizualizacje zabrudzeń banknotów emisji: 2012 r., 2015 r. i 2016 r.

W każdym zestawie wizerunków dla wartości nominalnej, banknoty 1 i 2 prezentują banknoty nadające się do obiegu, banknot 3 „graniczny” nadający się do obiegu oraz banknoty 4 i 5 nienadające się do obiegu.

Wartość nominalna 10 zł

Wartość nominalna 20 zł

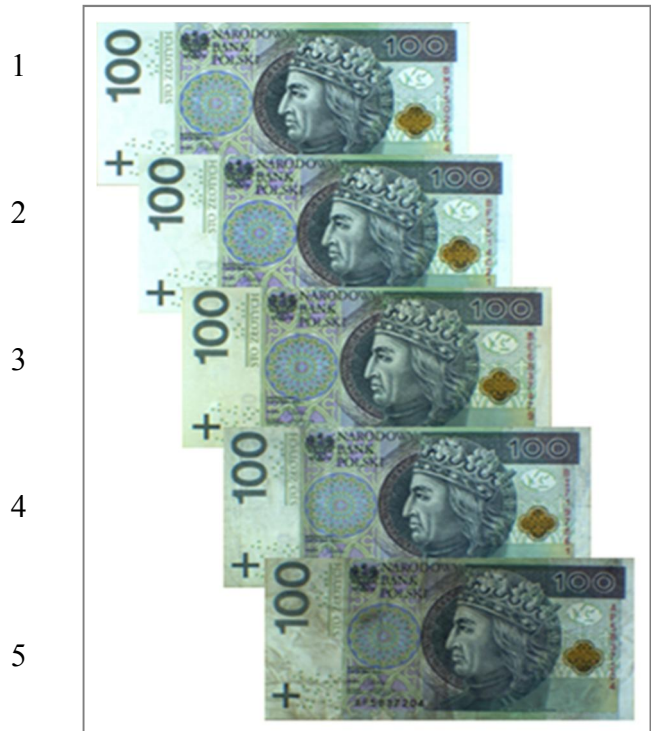

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Wartość nominalna 50 zł

Wartość nominalna 100 zł

Wartość nominalna 200 zł

Wartość nominalna 500 zł

